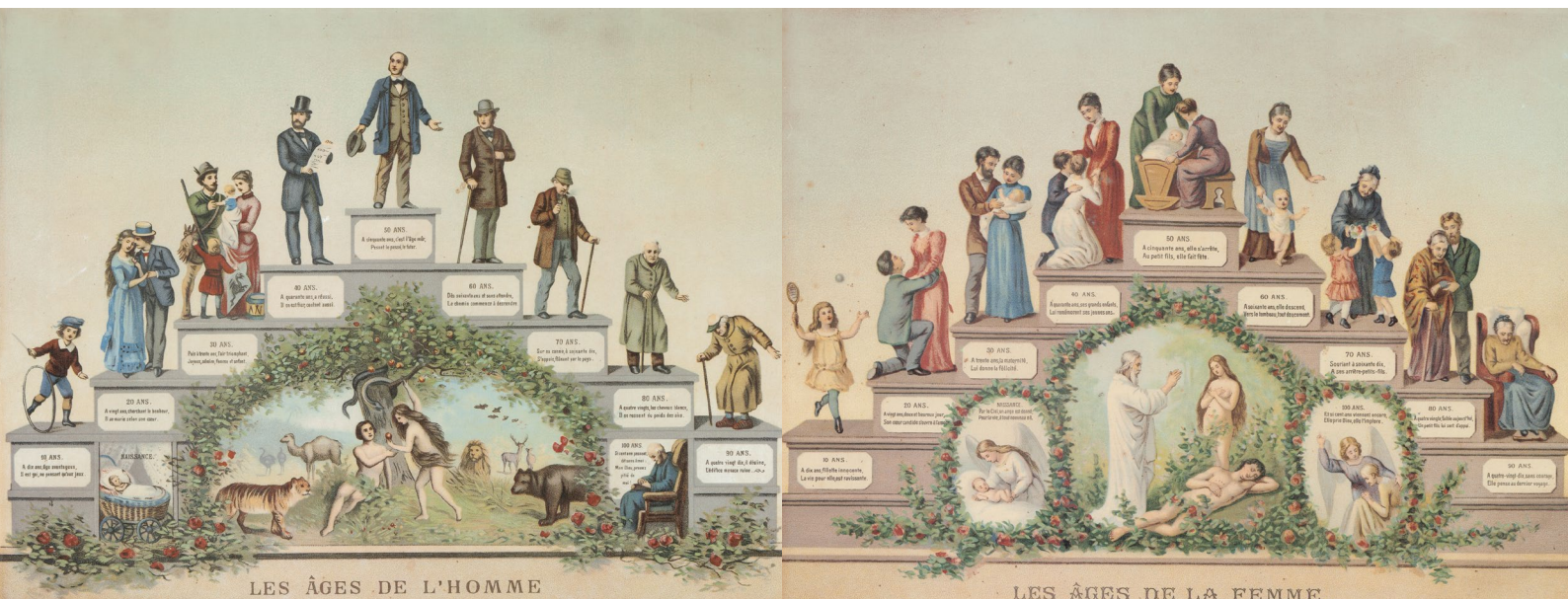

INLEIDING :

Een ideaalbeeld uit de 19de eeuw.

Het vertrekpunt van deze website is het beeld dat de 19de-eeuwse burgerij had van de ideale man en de ideale vrouw. Je vindt het samengevat in deze twee prenten, met de verschillende fases in het leven van zo'n welgestelde man of vrouw:

De leeftijden van de man en van de vrouw, eind 19de eeuw (Musées Gaumais, Virton)

Dit soort tekeningen was erg populair in de 19de eeuw. Het stramien is steeds hetzelfde: een getrapte piramide deelt het leven in periodes van 10 jaar in. Tot 50 jaar gaat het bergop, daarna bergaf. Op elke trede staat een figuurtje (of meer) dat uitbeeldt wat er in die periode gebeurt. De kledij toont dat het om welgestelde mensen gaat: dit is het leven in de burgerij.

Vergelijk de prent over de man met die over de vrouw. Kijk eerst naar de treden van de piramide:

De man staat bijna steeds alleen, en dus zelfstandig afgebeeld. Hij trouwt (20 jaar) en krijgt kinderen (30 jaar), maar daarna is er geen familie meer te zien. Z'n houding is zelfbewust en hij houdt zijn blik bijna steeds op de buitenwereld gericht.

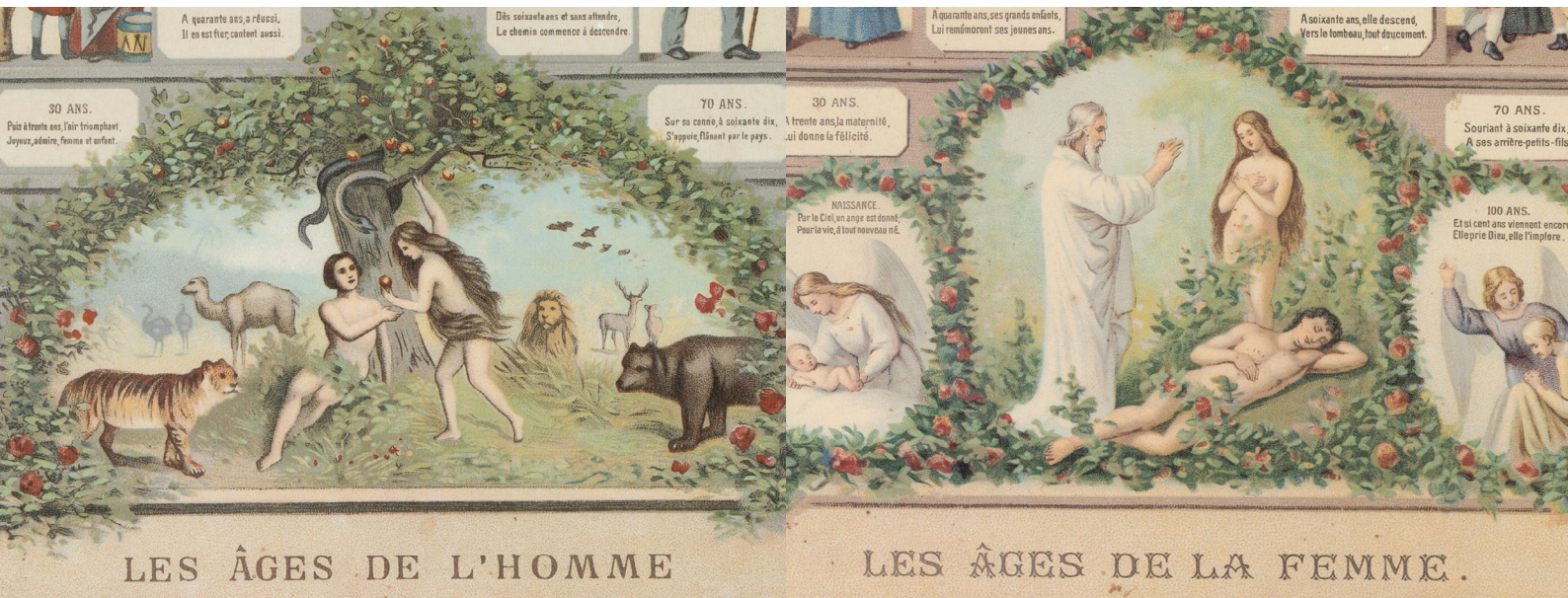
De vrouw is enkel als jong meisje en hoogbejaarde vrouw alleen, op de andere tekeningen is ze bezig met kinderen en kleinkinderen. Ze kijkt ook steeds naar hen, niet naar de wereld daarbuiten.

Ook de teksten onder elke trede zijn anders bij de man dan bij de vrouw.

LEEFTIJD	HET LEVEN VAN DE MAN	HET LEVEN VAN DE VROUW
0 jaar	Naissance. Geboorte.	Naissance. Par le Ciel, un ange est donné, Pour la vie, à tout nouveau né. Geboorte. <i>De hemel geeft elke boreling Een beschermengel mee</i>
10 jaar	A dix ans, âge avantageux, Il est gai, ne pensant qu'aux jeux. <i>Tien is een mooie leeftijd, hij is vrolijk en denkt alleen aan spelen.</i>	A dix ans, fillette innocente, La vie pour elle est ravissante. <i>Ze is tien, een onschuldig meisje, en vindt het leven schitterend.</i>
20 jaar	A vingt ans, cherchant le bonheur, Il se marie selon son cœur. <i>Op zijn twintigste zoekt hij het geluk en trouwt uit liefde.</i>	A vingt ans, doux et heureux jour, Son cœur candide s'ouvre à l'amour. <i>Ze is twintg en op een mooie en gelukkige dag opent haar naïeve hart zich voor de liefde.</i>
30 jaar	Puis à trente ans, l'air triomphant, Joyeux, admire, femme et enfant. <i>Op zijn dertigste bewondert hij triomfan- telijk en vrolijk zijn vrouw en kind.</i>	A trente ans, la maternité, Lui donne la félicité. <i>Op haar dertigste brengt het moederschap haar geluk.</i>
40 jaar	A quarante ans, a réussi, Il en est fier, content aussi. <i>Op zijn veertigste heeft hij het gemaakt. Hij is trots en tevreden.</i>	A quarante ans, ses grands enfants, Lui remémorent ses jeunes ans. <i>Op haar veertigste ziet ze haar grote kinderen en herinnert zich haar eigen jeugd.</i>
50 jaar	A cinquante ans, c'est l'âge mûr, Pesant le passé, le futur. <i>Vijftig is de rijpe leeftijd waarop hij het verleden en de toekomst overschouwt.</i>	A cinquante ans, elle s'arrête, Au petit fils, elle fait fête. <i>Op haar vijftigste heet ze haar kleinzoon wel- kom.</i>
60 jaar	Dès soixante ans et sans attendre, Le chemin commence à descendre. <i>Vanaf zijn zestigste begint de weg bergaf.</i>	A soixante ans, elle descend, Vers le tombeau, tout doucement. <i>Op haar zestigste gaat het zacht bergafwaarts richting graf.</i>
70 jaar	Sur sa canne, à soixante dix, S'appuie, flânant par le pays. <i>Steunend op zijn wandelstok flaneert hij op zijn zeventigste door het land.</i>	Souriant à soixant dix, A ses arrière-petits-fils. <i>Op haar zeventigste glimlacht ze naar haar achterkleinkinderen.</i>
80 jaar	A quatre vingts les cheveux blancs, Il se ressent du poids des ans. <i>Tachtig jaar, zijn haren zijn wit en hij voelt de ouderdom.</i>	A quatre vingts, faible aujourd'hui, Un petit fils lui sert d'appui. <i>Tachtig jaar, ze is zwak en leunt op de arm van een kleinzoon</i>
90 jaar	A quatre vingt dix, il décline, L'édifice menace ruine. <i>Op zijn negentigste gaat hij achteruit, zijn lichaam dreigt het te begeven.</i>	A-quatre-vingt-dix, sans courage, Elle pense au dernier voyage. <i>Op haar negentigste verliest ze de moed en denkt aan de laatste reis.</i>
100 jaar	Si cent ans passent, dit sans émoi : Mon Dieu, prenez pitié de moi ! <i>Als hij de honderd haalt, zegt hij zonder vrees: God, heb medelijden met mij !</i>	Et si cent ans viennent encore, Elle prie Dieu, elle l'implore. <i>En als ze de honderd haalt, bidt ze tot God, aanroept ze hem.</i>

Tot slot zijn er de tekeningen in het midden van elke piramide.

Detail: de leeftijden van de man en van de vrouw, eind 19de eeuw (Musées Gaumais, Virton)

Centraal in elk van de piramides staat een verhaal uit het eerste boek van de Bijbel, over de schepping van de mens.

De prent over het leven van de man toont Adam en Eva in het aards paradijs. Onder invloed van het Kwaad (een slang) is Eva ongehoorzaam aan God: ze geeft Adam een verboden vrucht van de boom der kennis. Ze speelt hier dus een slechte rol.

Het Bijbelverhaal bij het leven van de vrouw, is dat van de schepping van de mens. Eva wordt gescharpen uit een rib van Adam. De tekening benadrukt de scheppende kracht van de man.

Deze prenten weerspiegelen de kijk van de 19de-eeuwse burgerij op mannen en vrouwen. Mannen waren echtgenoten en vaders, maar ook en vooral burgers, ondernemers, sterke figuren. De taak van vrouwen lag thuis, in de zorg voor hun man, hun kinderen en het huishouden. Vrouwen waren zwakker en minder zelfstandig.

Zin in een extraatje? Louise De Craene - Van Duuren, een Belgische feministe, gaf in 1931 een positieve lezing aan het verhaal van Eva en de appel. Je vindt die hieronder.

EXTRA :

Eva en de appel vanuit feministisch perspectief.

In het aardse paradijs heerste een zorgeloze gelukzaligheid. Er was niets tekort, maar alles was er steeds verschrikkelijk hetzelfde.

Eva bestudeerde de verboden appel aan de boom van de kennis. In haar hersenen flakkerde een vlammetje op. Even leek het meteen weer uit te doven maar daarna won het aan kracht. Het was het verlangen om te weten. Dat verlangen dat mannen zo vereren bij zichzelf, maar ontmoedigen bij vrouwen, waar ze het nieuwsgierigheid noemen.

Eva voelde de behoefte aan kennis groeien; de lusttuin waarin ze was geboren leek haar compleet en voor eeuwig oninteressant. Moeide de slang zich ermee? Ik heb moeite om dat te geloven. Mensen zonder veel inzicht maar met goede bedoelingen hebben die waarschijnlijk aan het verhaal toegevoegd om de verantwoordelijkheid van onze gemeenschappelijke moeder te verminderen.

Terwijl Adam zich zorgeloos overgaf aan de praktijk van het nudisme, nu eens in de zon, dan weer in de schaduw, had Eva geraden dat er voorbij de grenzen van haar monotone onwetendheid een wijde wereld van onbekende dingen lag. Ze aanvaardde het risico, beet in de appel, vond die erg smakelijk en bood haar metgezel de helft aan.

Bij mijn weten was dat de allereerste daad van altruïsme die een menselijk wezen stelde.

Onze voormoeder onttrok zo de homo sapiens aan het dierenrijk en katapulterde hem in de complexiteit en het avontuur van het bewuste leven.

Louise De Craene - Van Duuren, "La pomme et la lampe" in *Egalité*, 1931, nr. 11, p. 26.

Louise Van Duuren, AVG-Carhif

Louise Van Duuren

Louise Van Duuren (1875-1938) studeerde filosofie aan de Université Libre de Bruxelles. Ze werkte in verschillende feministische organisaties rond vrouwenstemrecht en beter meisjesonderwijs. Tijdens de economische crisis van de jaren 1930 verzette ze zich tegen voorstellen om vrouwenarbeid in te perken ([zie casestudy: de economische crisis](#)). Louise Van Duuren was één van de eerste vrouwelijke leden van de vrijmetselaarsloge Le Droit Humain.